

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ԲՈՂՈՔՆԵՐ ՔՆՆՈՂ ԱՆՁ**

ք. Երևան

13.11.2020թ.

**Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ
ՀՀ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ԲՈՂՈՔՆԵՐ
ՔՆՆՈՂ ԱՆՁԻ
թիվ ՍՑ-ԼՕ-2020/247**

Նախագահությամբ՝ ՀՀ գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձ Լ. Օհանյանի
Քարտուղարությամբ՝ Ռ. Մկրտչյանի

Պատվիրատու՝ Երևանի քաղաքապետարան
Մասնակից՝ «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ

Գնման ընթացակարգի ծածկագիրը և առարկան՝
«ԵՔ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով բաց մրցույթ, հատուկ նշանակության
ճանապարհային մեքենաների ձեռքբերում

ՀՀ գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձը (այսուհետ՝ նաև Բողոքներ քննող
անձ)՝ ուսումնասիրելով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության
կողմից 16.10.2020թ.-ի թիվ 26/26-1/15697-2020 գրությամբ «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին
(այսուհետ նաև՝ Մասնակից) գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող
մասնակիցների ցուցակում ներառելու նպատակով նախաձեռնված ընթացակարգով
ներկայացված հիմքերը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի նախապատմությունը

ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը, Երևանի քաղաքապետարանի (այսուհետ նաև՝ Պատվիրատու) 08.10.2020թ. թիվ 01/61-20035 գրության հիման վրա, 16.10.2020թ.-ին «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու նպատակով նախաձեռնել է ընթացակարգ՝ Բողոքներ քննող անձին ներկայացնելով համապատասխան հիմքեր:

Բողոքներ քննող անձի գործը մակագրվել է 16.10.2020թ.-ին:

16.10.2020թ.-ին www.gnumner.am կայքում հրապարակված հայտարարությամբ գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու նպատակով նախաձեռնված ընթացակարգը ընդունվել է վարույթ և տրվել է թիվ ԱՅ-ԼՕ-2020/247 համարի ծածկագիրը:

23.10.2020թ.-ին և 13.11.2020թ.-ին նշանակվել և հրավիրվել են նիստեր:

Գործի քննությունն ավարտվել է 23.10.2020թ.-ին և Բողոքներ քննող անձի որոշման հրապարակման օր է նշանակվել 13.11.2020թ.-ին:

2. Երևանի քաղաքապետարանի ներկայացրած փաստերը և դիրքորոշումը.

Երևանի քաղաքապետարանը 08.10.2020թ. թիվ 01/61-20035 գրությամբ դիմելով ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը՝ հայտնել է հետևյալը.

«Տեղեկացնում եմ, որ գնումների մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Երևանի քաղաքապետարանի կողմից կազմակերպված «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով գնման ընթացակարգի շրջանակներում 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ և 7-րդ չափաբաժինների մասով ընտրված մասնակից է ճանաչվել «ԿԱՄԱԶ Արմենիա» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն):

Ընկերությունը 02.09.2020 թվականին գնահատող հանձնաժողովին հասցեագրված իր դիմումի համաձայն՝ հրաժարվել է 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով պայմանագիր կնքելուց: Գնահատող հանձնաժողովի որոշմամբ վերը նշված չափաբաժինների մասով Ընկերության հայրը գնահատվել է անբավարար և ընթացակարգի հաղթող (ընտրված) մասնակից է ճանաչվել հաջորդաբար տեղ զբաղեցրած մասնակիցը:

Վերոգրյալով պայմանավորված և ղեկավարվելով «Գնումների մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի «բ» ենթակետով՝ առաջարկում եմ Ընկերության նկատմամբ կիրառել Օրենքի 50-րդ հոդվածի 7-րդ մասի 2-րդ կետով սահմանված դրույթը:»:

Ելնելով վերոգրյալից և հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 04.05.2017թ.-ի թիվ 526-Ն որոշմամբ հաստատված գնումների գործընթացի կազմակերպման կարգի 45-րդ կետի պահանջները, կից ներկայացվել է «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով հայտարարված գնման ընթացակարգի շրջանակներում «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ի տվյալները՝ համապատասխան հիմքերով:

3. «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ի ներկայացրած փաստարկները և դիրքորոշումը.

Բողոքներ քննող անձը 19.10.2020թ.-ին գրությամբ դիմել է «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին՝ հնարավորություն տալով ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից 16.10.2020թ.-ի թիվ 26/26-1/15697-2020 գրությամբ նախաձեռնված ընթացակարգի վերաբերյալ ներկայացնել գրավոր կարծիք:

Մասնակիցը ստանալով կարծիք հայտնելու վերաբերյալ գրությունը, ինչպես նաև ծանուցված լինելով նիստերի տեղի, օրվա և ժամի մասին ներկայացրել է գրավոր դիրքորոշում՝ հայտնելով հետևյալը.

««Կամազ Արմենիա» ՓԲ ընկերությունը, սույն թվականի հոկտեմբերի 19-ին ՀՀ գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձից ստացել է ծանուցում, որում մասնավորապես նշվում է մեր ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու հարցը:

Վերոգրյալի վերաբերյալ՝ Ձեզ ենք ներկայացնում այն օբյեկտիվ հանգամանքները, որի արդյունքում մեր ընկերությունը ստիպված է զիջել իրեն շնորհված 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինները այլ մասնակցի:

Դիտարկելով այն փաստը, որ որևէ կանխատեսում չէր կարող լինել ներկայիս պատերազմական իրավիճակի վերաբերյալ, մեր ընկերությունը մասնակցել էր հայտարարված մրցույթին՝ ակնկալելով նախատեսված ժամկետներում մատակարարել վերոնշյալ ապրանքները: Սակայն, իրավիճակի նման անսպասելի շրջադարձը՝ պատերազմական դրությունը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ռազմական դրություն հաստատվելու մասին N 1586-Ն որոշումը, մեր ընկերության առաջ դրեցին նոր առաջնային և խիստ կարևոր խնդիրներ՝ այն է, բոլոր ռեսուրսները ուղղել միայն մեկ նպատակի՝ հայոց բանակին, սպասարկելու վերջինիս տեխնիկական միջոցները և մեքենա-մեխանիզմները:

Մեր ընկերությունը հանդիսանալով ԿԱՄԱԶ մեքենաների վերանորոգման և սպասարկման միակ մասնագիտացված կենտրոնը Հայաստանում՝ ներկայումս աշխատում է

գերծանրաբեռնված 7 օր/24 ժամ ռեժիմով, ինչպես նաև ֆինանսական բոլոր միջոցներն ուղղված են ինչպես ԿԱՄԱԶ մեքենաների, այնպես էլ դրանց վերանորոգման համար անհրաժեշտ պահեստամասերի ներկրման և «Ղ Պաշտպանության Նախարարության և ԱՀ Պաշտպանության Բանակի ԿԱՄԱԶ մեքենաների ավտոպարկի տեխսպասարկան գործին»:

Ելնելով նշված հանգամանքներից, ստիպված եղանք հրաժարվելու բոլոր պատվերներից՝ բացառությամբ նշված կառույցների և տեղեկացրեցինք Երևանի քաղաքապետարանին, որ ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6 ծածկագրով բաց մրցույթի շրջանակներում 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով մեզ շնորհվելիք 1-ին տեղը զիջել 2-րդ տեղ զբաղեցրած մասնակցին, քանի որ տվյալ տեխնիկաների մատակարարման գործընթացը կազմակերպելը ընկերությունից կպահանջի հավելյալ մեծ ջանքեր և ծախսեր և էականորեն կխոչընդոտի ԿԱՄԱԶ մեքենաների ներմուծման և սպասարկման, ինչպես նաև պահեստամասերի ներմուծման անհետաձգելի և կարևորագույն գործընթացին»:

Ելնելով վերոգրյալից, Մասնակիցը Բողոքներ քննող անձին խնդրել է հաշվի առնել ստեղծված անկանխատեսելի /ֆորս մաժորային/ իրավիճակը և «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին չներառել գնումների գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում:

4. US-LO-2020/247 ընթացակարգի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը.

Սույն գործի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերի համաձայն՝

i. Երևանի քաղաքապետարանի (այսուհետ նաև՝ Պատվիրատու) կողմից հատուկ նշանակության ճանապարհային մեքենաների ձեռքբերման նպատակով 02.07.2020թ.-ին հայտարարվել է «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով բաց մրցույթ (այսուհետ նաև՝ Մրցույթ), որին մասնակցելու նպատակով հայտ է ներկայացրել նաև «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ն:

ii. «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ն մասնակցության հայտի թիվ 1 հավելվածով՝ բաց մրցույթին մասնակցելու դիմում-հայտարարությամբ, հայտարարել և հավաստել է, որ բավարարում է «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով գնման ընթացակարգի հրավերով սահմանված մասնակցության իրավունքի պահանջներին և պարտավորվում է ընտրված մասնակից ճանաչվելու դեպքում, հրավերով սահմանված կարգով և ժամկետում, ներկայացնել գնային առաջարկի չափով որակավորման ապահովում:

iii. Մրցույթի գնահատող հանձնաժողովի (այսուհետ նաև՝ Հանձնաժողով) 02.10.2020թ.-ի նիստի թիվ 7 արձանագրության համաձայն՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 02.09.2020թ.-ին գնահատող հանձնաժողովին հասցեագրված իր դիմումի համաձայն «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ն հրաժարվել է 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով պայմանագիր կնքելուց, Հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով «Գնումների մասին» օրենքի 34-րդ հոդվածի 7-րդ մասի, որոշել է 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով Մասնակցի հայտը գնահատել անբավարար:

iv. «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ն 02.10.2020թ.-ին թիվ 173 գրությամբ դիմել է Պատվիրատուին և հայտնել, որ հաշվի առնելով ներկայիս պատերազմական վիճակը, ինչպես նաև N 1586-որոշումը Հայաստանի Հանրապետությունում ռազմական դրություն հաստատելու մասին, և այն հանգամանքը, որ «Կամազ Արմենիա» ՓԲ ընկերությունը հանդիսանում է կամազ մեքենաների վերանորոգման և սպասարկման միակ մասնագիտացված կենտրոնը Հայաստանում, մեր ընկերությունը ներկայումս աշխատում է գերձանրաբեռնված և արտակարգ ռեժիմով՝ սպասարկելով ՀՀ ՊՆ և ՊԲ կամազ մեքենաները: Ուստի, խնդրել են, «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով բաց մրցույթի շրջանակներում 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով վերջինիս, որպես նվազագույն գնային առաջարկ ներկայացրած մասնակցի հայտը չքննարկել և չշնորել 1-ին տեղը, քանի որ ելնելով արտակարգ իրավիճակից, հրավերով սահմանված ժամկետում հնարավոր չէ իրականացնել տվյալ տեխնիկայի մատակարարման գործընթացը, ինչպես նաև այն կշեղի և կպահանջի հավելյալ մեծ ջանքեր և էականորեն կխոչընդոտի ներկա պահին ՀՀ ՊՆ-ի և ՊԲ-ի համար առավել արդիական կամազ մեքենաների սպասարկման և ներմուծման գործընթացը:

5. **Բողոքներ քննող անձի հիմնավորումները և եզրահանգումը.**

Բողոքներ քննող անձը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի հետազոտելով և գնահատելով սույն գործում առկա ապացույցները, և համադրելով դրանք գործով պարզված փաստական հանգամանքների հետ, հանգում է այն եզրակցության, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից 16.10.2020թ.-ի թիվ 26/26-1/15697-2020 գրությամբ «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու նպատակով նախաձեռնված ընթացակարգն ենթակա է մերժման, հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ նաև՝ Օրենք) 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գնումների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը բաղկացած է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքից, սույն օրենքից և իրավական այլ ակտերից: Գնումների մասին իրավական այլ ակտերը հրապարակվում են նաև պաշտոնական տեղեկագրում:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի (այսուհետ՝ նաև Օրենսգիրք) 3-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ քաղաքացիական օրենսդրությունը հիմնվում է իր կողմից կարգավորվող հարաբերությունների մասնակիցների հավասարության, կամքի ինքնավարության և գույքային ինքնուրույնության, սեփականության անձեռնմխելիության, պայմանագրի ազատության, մասնավոր գործերին որևէ մեկի կամայական միջամտության անթույլատրելիության, քաղաքացիական իրավունքների անարգել իրականացման անհրաժեշտության, խախտված իրավունքների վերականգնման ապահովման, դրանց դատական պաշտպանության սկզբունքների վրա:

Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ քաղաքացիները և իրավաբանական անձինք քաղաքացիական իրավունքները ձեռք են բերում ու իրականացնում իրենց կամքով և ի շահ իրենց: Նրանք ազատ են պայմանագրի հիման վրա սահմանելու իրենց իրավունքները և պարտականությունները, որոշելու պայմանագրի՝ օրենսդրությանը չհակասող ցանկացած պայման:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ պարբերության համաձայն՝ քաղաքացիական իրավական նորմերի տեքստում կիրառվող բառերի և արտահայտությունների տարբեր ձևերով մեկնաբանման դեպքում, նախապատվությունը տրվում է նույն օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին կետում շարադրված՝ քաղաքացիական օրենսդրության սկզբունքներին համապատասխանող մեկնաբանմանը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ քաղաքացիական իրավունքները և պարտականությունները ծագում են օրենքով ու այլ իրավական ակտերով նախատեսված հիմքերից, ինչպես նաև քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց այն գործողություններից, որոնք թեև օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով նախատեսված չեն, սակայն, ըստ քաղաքացիական օրենսդրության սկզբունքների, առաջացնում են քաղաքացիական իրավունքներ և պարտականություններ:

Դրան համապատասխան, քաղաքացիական իրավունքները և պարտականությունները ծագում են՝

1) օրենքով նախատեսված պայմանագրերից և այլ գործարքներից, ինչպես նաև այն պայմանագրերից ու գործարքներից, որոնք թեև օրենքով նախատեսված չեն, սակայն դրան չեն հակասում.

2) պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ակտերից, որոնք օրենքով նախատեսված են որպես քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագման հիմք.

3) քաղաքացիական իրավունքներ և պարտականություններ սահմանող դատական ակտից.

4) օրենքով թույլատրվող հիմքերով գույք ձեռք բերելու հետևանքով.

5) գիտության, գրականության, արվեստի ստեղծագործություններ, գյուտեր և մտավոր գործունեության այլ արդյունքներ ստեղծելու հետևանքով.

6) այլ անձին վնաս պատճառելու հետևանքով.

7) անհիմն հարստացման հետևանքով.

8) քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց այլ գործողությունների հետևանքով.

9) այնպիսի իրադարձությունների հետևանքով, որոնց հետ օրենքը կամ այլ իրավական ակտը կապում է քաղաքացիական իրավական հետևանքների առաջացում:

«Սահմանադրության 3-րդ, 11-րդ, 28-րդ, 39-րդ, 59-րդ և բազմաթիվ այլ հոդվածներում ամրագրված են անձի իրավունքների և ազատությունների իրականացման, օրենսդրությամբ դրանց արդյունավետ պաշտպանության երաշխավորումն ապահովելու ելակետային սկզբունքներ ու նորմեր, որոնք համապարտադիր նշանակություն ունեն հասարակական բոլոր, այդ թվում նաև՝ քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների կարգավորման բնագավառում:

«Սահմանադրության վերոհիշյալ նորմերի պահանջների կատարման երաշխավորմանն է կոչված «քաղաքացիական օրենսգիրքը, որը սահմանում է քաղաքացիական շրջանառության մասնակիցների իրավական վիճակը, կարգավորում սեփականության իրավունքի և այլ գույքային իրավունքների, դրանց հետ կապված անձնական ոչ գույքային հարաբերությունները, պայմանագրային և այլ պարտավորությունների ծագման, փոփոխման և դադարման հիմքերը և կարգը:

Անձանց իրավունքների իրականացման և պաշտպանության հետ կապված՝ օրենսգրքի մի շարք այլ հոդվածներով միաժամանակ սահմանվում են քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագման հիմքերը (10-րդ հոդված), այդ

իրավունքների իրականացման ընդհանուր կարգը, սահմանները և պաշտպանության եղանակները (11-րդ, 12-րդ, 14-րդ, 16-րդ հոդվածներ):

«Քաղաքացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ պարտավորությունները պետք է կատարվեն պատշաճ պարտավորության պայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան:

«Քաղաքացիական օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ պարտավորության խախտում է համարվում այն չկատարելը կամ անպատշաճ (կետանցով, ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների թերություններով կամ պարտավորության բովանդակությամբ որոշվող այլ պայմանների խախտմամբ) կատարելը:

«Քաղաքացիական օրենսգրքի 417-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ պարտապանը պարտավորությունը չկատարելու և (կամ) անպատշաճ կատարելու համար պատասխանատու է **մեղքի առկայության դեպքում**, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ պայմանագրով: Պարտապանը ճանաչվում է անմեղ, եթե ապացուցում է, որ ինքը պարտավորությունը պատշաճ կատարելու համար ձեռնարկել է իրենից կախված բոլոր միջոցները:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ **ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելիս պարտավորությունը չկատարած կամ անպատշաճ կատարած անձը պատասխանատվություն է կրում, եթե չապացուցի, որ պատշաճ կատարումն անհնար է եղել անհաղթահարելի ուժի**, այսինքն՝ տվյալ պայմաններում արտակարգ և անկանխելի հանգամանքների **հետևանքով**, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ պայմանագրով:

«Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշմամբ արդեն իսկ անդրադարձել է վկայակոչված հոդվածի մեկնաբանությանը: Մասնավորապես, «Վճռաբեկ դատարանն արձանագրել է, որ օրենսդիրն որպես պարտավորությունը խախտելու համար պատասխանատվության պարտադիր պայման սահմանել է պարտավորությունը խախտած անձի մեղքի առկայությունը: Նույն հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսվել է մեղքի բացակայության պարագայում պարտավորությունը խախտած անձի պատասխանատվությունը, եթե պարտավորությունը բխում է ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացումից: Ընդ որում, ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելիս պարտավորությունը չկատարած կամ անպատշաճ կատարած անձն ենթակա չէ պատասխանատվության միայն այն դեպքում, եթե ապացուցի, որ պատշաճ կատարումն անհնար է եղել անհաղթահարելի ուժի, այսինքն՝ տվյալ պայմաններում արտակարգ և անկանխելի հանգամանքների հետևանքով: Այդ կանոնը կիրառելի չէ, եթե

օրենքով կամ պայմանագրով նախատեսվել է նույնիսկ անհաղթահարելի ուժի առկայության պայմաններում պարտավորությունը չկատարած կամ անպատշաճ կատարած անձի պատասխանատվություն կրելու հանգամանքը (տե՛ս, «Արդշինինվեստֆրանկ» ՓԲԸ-ն ընդդեմ «Լանդրաս» ՓԲԸ-ի թիվ ԵՔԴ/0595/04/08 քաղաքացիական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 17.04.2009 թվականի որոշումը):

Բողոքներ քննող անձը փաստում է, որ օրենսդիրը նախատեսել է, որ պարտավորությունը խախտած ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող անձն ազատվում է դրա համար պատասխանատվությունից, եթե ապացուցում է, որ պարտավորության պատշաճ կատարումն անհնար է եղել անհաղթահարելի ուժի հետևանքով: Անհաղթահարելի ուժի կիրառումը պետք է պայմանավորված լինի այնպիսի հանգամանքների զուգորդմամբ, որոնք անհնարին են դարձնում կողմերի ստանձնած պարտավորությունների կատարումը, եթե դա եղել է անհաղթահարելի ուժի ազդեցության հետևանքով:

Միևնույն ժամանակ, ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող անձին անհաղթահարելի ուժի հիմքով պատասխանատվությունից ազատելը, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 417-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, պայմանավորված է արտակարգ և անկանխելի, այսինքն՝ այնպիսի բացառիկ, անսովոր, եզակի հանգամանքների ի հայտ գալով, որոնք հաղթահարելը տվյալ պարագայում օբյեկտիվորեն անհնարին է: Ընդ որում, ի հայտ եկած հանգամանքի արտակարգ և անկանխելի լինելը յուրաքանչյուր դեպքում պետք է դիտարկել ու գնահատել կոնկրետ պարտավորության բնույթի և դրա կատարման պայմանների շրջանակներում (տե՛ս, «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ի ընդդեմ «Վլադ Հակոբյանի անվան «Համակցված կերերի գործարան» ՓԲԸ-ի թիվ ԵԷԴ/0888/02/14 քաղաքացիական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 27.11.2015 թվականի որոշումը):

Սույն գործում առկա փաստերի համաձայն՝ Երևանի քաղաքապետարանի կողմից հատուկ նշանակության ճանապարհային մեքենաների ձեռքբերման նպատակով 02.07.2020թ.-ին հայտարարված «ԵՔ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով բաց մրցույթին մասնակցելու նպատակով 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով հայտ ներկայացրած «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ն 02.10.2020թ.-ին թիվ 173 գրությամբ դիմել է Պատվիրատուին և հայտնել, որ հաշվի առնելով ներկայիս պատերազմական վիճակը, ինչպես նաև N 1586-որոշումը Հայաստանի Հանրապետությունում ռազմական դրություն հաստատելու մասին, և այն հանգամանքը, որ «Կամազ Արմենիա» ՓԲ ընկերությունը հանդիսանում է կամազ մեքենաների վերանորոգման և սպասարկման միակ մասնագիտացված կենտրոնը

Հայաստանում, մեր ընկերությունը ներկայումս աշխատում է գերծանրաբեռնված և արտակարգ ռեժիմով՝ սպասարկելով ՀՀ ՊՆ և ՊԲ կամազ մեքենաները: Ուստի, խնդրել են, «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով բաց մրցույթի շրջանակներում 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով մեր, որպես նվազագույն գնային առաջարկ ներկայացրած մասնակցի հայտը չքննարկել և չշնորել 1-ին տեղը, քանի որ ելնելով արտակարգ իրավիճակից, հրավերով սահմանված ժամկետում հնարավոր չէ իրականացնել տվյալ տեխնիկայի մատակարարման գործընթացը, ինչպես նաև այն կշեղի և կպահանջի հավելյալ մեծ ջանքեր և էականորեն կխոչընդոտի ներկա պահին ՀՀ ՊՆ-ի և ՊԲ-ի համար առավել արդիական կամազ մեքենաների սպասարկման և ներմուծման գործընթացը:

Հանձնաժողովի 02.10.2020թ.-ի նիստի թիվ 7 արձանագրությամբ, հաշվի առնելով 02.09.2020թ.-ին գնահատող հանձնաժողովին հասցեագրված «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ի դիմումը, Հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով «Գնումների մասին» օրենքի 34-րդ հոդվածի 7-րդ մասի, որոշել է 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով Մասնակցի հայտը գնահատել անբավարար:

Վերոնշյալ իրավական նորմերի և փաստական հանգամանքների հիման, դրանք համադրելով Մասնակցի ներկայացրած դիրքորոշման հանգամանքներին՝ Բողոքներ քննող անձն արձանագրում է, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 417-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կարգով, Մասնակցի կողմից 4-րդ և 5-րդ չափաբաժինների մասով պայմանագրի կնքելուց հրաժարվելու հանգամանքը պայմանավորված է եղել արտակարգ և անկանխելի, այսինքն՝ այնպիսի բացառիկ, անսովոր, եզակի հանգամանքների ի հայտ գալով, որոնք հաղթահարելը տվյալ պարագայում օբյեկտիվորեն անհնարին է՝ հիմք ընդունելով այն, որ Ադրբեջանի Հանրապետության զինված ուժերի ձեռնարկած գործողությունների արդյունքում առկա է Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման և Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներխուժելու անմիջական վտանգ, ինչը սպառնում է Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխանությանը, անվտանգությանը, տարածքային ամբողջականությանը և դրանով պայմանավորված՝ քաղաքացիների ու բնակչության կյանքին ու անվտանգությանը, և այդ հանգամանքների վերացումն անհնարին է առանց արտակարգ միջոցներ ձեռնարկելու, ինչպես նաև ելնելով Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի և տնտեսության զորահավաքային ծավալման համար առավելագույն բարենպաստ պայմանների ստեղծմամբ Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման անմիջական վտանգը կանխելու, ինչպես նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց

քնականոն գործունեությունն ու մարդկանց կյանքի և անվտանգության պաշտպանությունը ռազմական դրության պայմաններում ապահովելու նպատակից՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 27.09.2020թ.-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում ռազմական դրություն հայտարարելու մասին» թիվ 1586-Ն որոշումը:

Բողոքներ քննող անձը, վերոնշյալները քննարկելով նաև «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին» ՀՀ օրենքի համատեքստում, հարկ է համարում փաստել, որ ռազմական դրությունը բացառապես Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության կամ պատերազմ հայտարարվելու դեպքում իրականացվող ժամանակավոր միջոցառում է, որն իրենից ներկայացնում է պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների գործունեության հատուկ իրավական ռեժիմ և թույլատրում է իրավաբանական անձանց, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների, օտարերկրյա քաղաքացիների ու քաղաքացիություն չունեցող անձանց իրավունքների և ազատությունների որոշակի սահմանափակումների և նրանց նկատմամբ լրացուցիչ պարտավորությունների սահմանում (հոդված 1): Ռազմական դրություն հայտարարելու նպատակն է Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի և տնտեսության զորահավաքային ծավալման համար առավելագույն բարենպաստ պայմանների ստեղծմամբ դիմակայել Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակմանը կամ կանխել դրա անմիջական վտանգը, ինչպես նաև ապահովել պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների քնականոն գործունեությունն ու մարդկանց կյանքի և անվտանգության պաշտպանությունը ռազմական դրության պայմաններում (հոդված 3):

Բողոքներ քննող անձը հավելում է նաև, որ ստանձնած պարտավորությունների (այդ թվում՝ ընթացակարգի և պայմանագրի) խախտման հիմքերը պայմանականորեն կարելի է բաժանել երկու խմբի՝ օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ: Օբյեկտիվ հիմքերի մեջ կարելի է դասել ֆորսմաժորային դեպքերը՝ տարերային աղետները, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակը և նմանատիպ այլ՝ անձանց կամքից անկախ հիմքերով առաջացող պատճառները: Սուբյեկտիվ գործոնը պայմանավորված է անմիջականորեն սվյալ անձի հետ կապված և գործնականում ավելի երկար ժամանակ պահանջող ողջամիտ խնդիրների լուծմամբ, առանց որի անհնար է ստանձնած պարտավորությունների կատարումը:

Վերոգրյալի հիման վրա Բողոքներ քննող անձն արձանագրում է, որ բոլոր դեպքերում էլ, բացի ֆորսմաժորային իրավիճակներից, ստանձնած պարտավորությունների խախտման համար մեղքի բացակայության փաստը հաստատված համարելու համար

ընդհանուր կանոնն այն է, որ անձը պարտավոր է ապացուցել, որ օրենքով սահմանված պարտավորությունների կատարման համար անհրաժեշտ ժամկետի ընթացքում ձեռնարկել է իրենից կախված ողջամիտ ու բավարար միջոցներ այդ պարտավորությունների պատշաճ կատարումն իրականացնելու ուղղությամբ, սակայն իր կամքից անկախ պատճառներով խախտել է գնման ընթացակարգով կամ պայմանագրով ստանձնած պարտավորությունը (ները): Օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ հիմքերի վերաբերյալ նմանատիպ դիրքորոշում է հայտնել ՀՀ վճարել դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում (*ԿԵՍ, «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ-ն ընդդեմ «Միլլար» ՓԲԸ-ի թիվ ԵԿԴ/2628/02/13 քաղաքացիական գործով ՀՀ վճարել դատարանի 03.12.2014 թվականի որոշումը*):

Օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ ենթակետի համաձայն՝ գնումների ընթացակարգերին մասնակցելու իրավունք չունեն այն անձինք՝ որոնք հայտը ներկայացնելու օրվա գրությամբ ներառված են գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում: Մասնակիցն ընդգրկվում է նշված ցուցակում, եթե՝

ա. խախտել է պայմանագրով նախատեսված կամ գնման գործընթացի շրջանակում ստանձնած պարտավորությունը, որը հանգեցրել է պատվիրատուի կողմից պայմանագրի միակողմանի լուծմանը կամ գնման գործընթացին տվյալ մասնակցի հետագա մասնակցության դադարեցմանը,

բ. որպես ընտրված մասնակից հրաժարվել է պայմանագիր կնքելուց,

գ. հայտերը բացելուց հետո հրաժարվել է գնման գործընթացին հետագա մասնակցությունից:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունքից զրկված մասնակցի վերաբերյալ ունեցած տեղեկությունների հիման վրա լիազորված մարմինը ընթացակարգ է նախաձեռնում: Տվյալ մասնակցի կարծիքը լսելուց հետո գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձը նույն օրենքի 50-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված ժամկետում որոշում է կայացնում մասնակցին նույն հոդվածով նախատեսված ցուցակում ընդգրկելու վերաբերյալ: Անձը նշված ցուցակում ընդգրկվում է երկու տարի ժամկետով:

ՀՀ կառավարության 04.05.2017թ.-ի թիվ 526-Ն որոշմամբ հաստատված «Գնումների գործընթացի կազմակերպման» կարգի (այսուհետ նաև՝ Կարգ) 32-րդ կետի 19-րդ ենթակետի համաձայն՝ հրավերով նախատեսվում է նաև, որ եթե մասնակցի՝ հրավերով նախատեսված գնումներին մասնակցելու իրավունք ունենալու մասին հավաստումը որակվում է որպես

իրականությանը չհամապատասխանող, կամ մասնակիցը հրավերով սահմանված կարգով և ժամկետներում չի ներկայացնում հրավերով նախատեսված փաստաթղթերը կամ ընտրված մասնակիցը չի ներկայացնում որակավորման ապահովումը, ապա այդ հանգամանքը համարվում է որպես գնման գործընթացի շրջանակում ստանձնված պարտավորության խախտում:

Կարգի 45-րդ կետի համաձայն՝ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով նախատեսված հիմքերն ի հայտ գալու օրվան հաջորդող հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում պատվիրատուն տվյալ մասնակցի տվյալները՝ համապատասխան հիմքերով, գրավոր ուղարկում է լիազորված մարմին, որը դրանք ստանալուն հաջորդող 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում նախաձեռնում է տվյալ մասնակցին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու ընթացակարգ:

Նշված իրավանորմերի վերլուծությունից պետք է փաստել, որ Օրենսդիրը մասնակցին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու համար նախատեսել է սպառիչ պայմաններ, որոնք են պայմանագրով նախատեսված կամ գնման գործընթացի շրջանակում ստանձնած պարտավորությունների խախտումը, որը հանգեցրել է պատվիրատուի կողմից պայմանագրի միակողմանի լուծմանը կամ գնման գործընթացին տվյալ մասնակցի հետագա մասնակցության դադարեցմանը, որպես ընտրված մասնակից պայմանագիր կնքելուց հրաժարվելը և հայտերը բացելուց հետո գնման գործընթացին հետագա մասնակցությունից հրաժարվելը: Միայն սույն դեպքերում է հնարավոր մասնակցին ներառել գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում:

Վերոնշյալ հոդվածների համակարգված վերլուծության արդյունքում, Բողոքներ քննող անձը փաստում է, որ օրենսդիրն որպես պարտավորությունը խախտելու համար պատասխանատվության պարտադիր պայման սահմանել է պարտավորությունը խախտած անձի մեղքի առկայությունը: Պարտապանը պարտավորությունը անպատշաճ կատարելու համար չի կարող կրել պատասխանատվություն՝ մեղքի բացակայության պայմաններում: Օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի դրույթների կիրառման անխուսափելիությունն առաջանում է այն ժամանակ, երբ Մասնակիցն իր գործողություններով կամ անգործությամբ, խախտում է գնման գործընթացի շրջանակում ստանձնած պարտավորությունը, որն էլ հանգեցնում է Պատվիրատուի կողմից գնման գործընթացին տվյալ մասնակցի հետագա մասնակցության դադարեցմանը, կամ որպես ընտրված

մասնակից հրաժարվում է պայմանագիր կնքելուց, կամ հայտերը բացելուց հետո հրաժարվում է գնման գործընթացին հետագա մասնակցությունից: Ուստի, այն դեպքերում, երբ բացակայում է պարտապանի մեղավորությունը, «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետում նշված պատասխանատվությունը չի կարող վրա հասնել ու հանգեցնել մասնակցի (պարտապանի)՝ գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ընդգրկելուն:

Այսպիսով, վերոհիշյալ փաստական հանգամանքների և իրավական նորմերի լույսի ներքո, դրանց համակարգված վերլուծության արդյունքում Բողոքներ քննող անձը հանգում է այն եզրակացության, որ «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ի կողմից հայտերը բացելուց հետո գնման գործընթացին հետագա մասնակցությունից հրաժարումն ելել է օբյեկտիվ հիմքերից՝ պայմանավորված Հայաստանի Հանրապետությունում ռազմական դրություն հայտարարելու հանգամանքով, որի արդյունքում առաջացած պատճառներն անհնարին էին դարձնելու Մասնակցի կողմից հետագայում կնքվելիք պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների պատշաճ կատարումը՝ վերջինիս կամքից անկախ հանգամանքներով:

Բողոքներ քննող անձը հարկ է համարում փաստել նաև, որ սույն դեպքում, գործում առկա փաստերով, ինչպես նաև www.gnumner.am կայքում առկա Երևանի քաղաքապետարանի կողմից հատուկ նշանակության ճանապարհային մեքենաների ձեռքբերման նպատակով 02.07.2020թ.-ին հայտարարված «ԵԲ-ԲՄԱՊՁԲ-20/6» ծածկագրով բաց մրցույթի գնահատող հանձնաժողովի կողմից կազմված որևէ արձանագրություն առկա չէ, որով հնարավոր կլիներ հաստատված համարել «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին որպես ընտրված մասնակից ճանաչվելու հանգամանքը, որպիսի պայմաններում հնարավոր կլիներ փաստել և արձանագրել Օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի «բ» ենթակետում նշված դրույթների հանգամանքների առկայության մասին, այն է՝ որպես ընտրված մասնակից հրաժարվել է պայմանագիր կնքելուց, որն էլ իր հերթին կհանգեցնեք պատասխանատվության առաջացմանը:

Ուստի, վերոնշյալների հաշվառմամբ, Բողոքներ քննող անձը գտնում է, որ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետում նշված պատասխանատվությունը չի կարող վրա հասնել ու հանգեցնել Մասնակցին՝ գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ընդգրկելուն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 50-րդ հոդվածի 7-րդ մասով՝ ՀՀ գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձը.

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

ՀՀ Ֆինանսների նախարարության կողմից 16.10.2020թ.-ի թիվ 26/26-1/15697-2020 գրությամբ «Կամազ Արմենիա» ՓԲԸ-ին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու նպատակով նախաձեռնված թիվ ՍՅ-ԼՕ-2020/247 ծածկագրով ընթացակարգը մերժել:

ՀՀ գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձի ընդունած որոշումն ուժի մեջ է մտնում այն տեղեկագրում հրապարակելուն հաջորդող օրը:

ՀՀ գնումների հետ կապված բողոքներ քննող անձի ընդունած որոշումն իրավապարտադիր է, որը կարող է փոփոխվել կամ վերացվել, այդ թվում՝ մասնակի, միայն դատարանի կողմից:

**ՀՀ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ
ԲՈՂՈՔՆԵՐ ՔՆՆՈՂ ԱՆՁ՝**

ԼԵՎՈՆ ՕՇԱՆՅԱՆ